

Yötyön teettäminen. Lihatehdas.**Dnro 4/2019, annettu 28.3.2019**

Aluehallintoviraston päätös kumottiin, ja oikaisuvaatimus hyväksyttiin. Lupa teettää yötyötä myönnettiin.

Oikaisuvaatimuksen tekijä: X Oy

Vireille: 13.2.2019

Oikaisuvaatimuksen
kohde: Lounais-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueen
päätös dnro LSAVI/8160/04.07.00/2018, joka on annettu
16.1.2019.

X Oy on hakenut työaikalain (605/1996) 26 §:n 1 momentin 14 kohdan perusteella Lounais-Suomen aluehallintovirastolta lupaa teettää liha-alan tehtaassa erilaisessa valmistelevässä työssä yötyötä ajalla 1.1. - 31.12.2019. Kysymys on luvan uusimisesta. Lupaa on haettu kello 04 – 06 välisenä aikana tehtävään tuotantoa valmistelevaan työhön kahdelle kunnossapidon työntekijälle, kahdeksalle jalostetehtaan/massanvalmistuksen työntekijälle, yhdeksälle viipaloinnin/pakkaamon työntekijälle, 10 valintapakatun lihan työntekijälle ja viidelle lähettämön työntekijälle. Lisäksi lupaa haetaan kunnossapidon päivystystehtäviin kello 23 – 06 väliselle ajalle.

Yhtiössä tehdään työtä kahdessa vuorossa. Hakemuksen mukaan tuotantoa valmisteleva työ joudutaan tekemään ennen kello 06 alkavaa työvuoroa. Kunnossapidon päivystäjälle voi myös satunnaisesti tulla hälytystehtäviä yöaikaan. Aluehallintoviraston pyynnöstä yhtiö on selvittänyt, että yöllä pestään koneita ja kasataan niitä. Lisäksi raaka-aineita ja materiaaleja varataan koneille, jotta ne ovat paikoillaan kello 06 alkavaa työtä varten.

Lounais-Suomen aluehallintovirasto on hylännyt hakemuksen siltä osin kuin se koskee yötyön teettämistä muissa kuin kunnossapidon päivystystehtävissä, koska kaksivuorotyössä yötyötä

voidaan teettää työaikalain 26 §:n 1 momentin mukaan vain kello 01 saakka. Työaikalain 26 §:n 1 momentin 14 kohdassa mainitut perusteet: työn tekninen laatu tai muut erityiset syyt on tarkoitettu työaikalain 26 §:n 1 momentin 1 - 13 kohdista erilliseksi yötyön teettämisperusteeksi. Hakemuksessa ei tuotu esiin teetettävän työn tekniseen laatuun liittyviä seikkoja tai muita erityisiä syitä, joihin poikkeuslupa olisi voitu perustaa. Aluehallintoviraston mukaan yötyön teettäminen kaksivuorotyössä klo 01 jälkeen ei ole mahdollista edes poikkeusluvalla. Kunnossapidon päivystystyötä aluehallintovirasto piti työnä, johon ei poikkeuslupaa tarvittu lainkaan.

Oikaisuvaatimus ja sen perusteet

X Oy on pyytänyt työneuvostoa oikaisemaan aluehallintoviraston tekemän päätöksen ja myöntämään poikkeusluvan alkuperäisen hakemuksen mukaan. Yöaikaan tehtävä työ on elinehto toiminnan sujuvuudelle, ja käsillä ovat työaikalain 26 §:n 1 momentin 14 kohdassa tarkoitettut yötyön tekemistä edellyttävät syyt.

Yhtiö katsoo, että aluehallintovirasto on hylkäävässä päätöksessään tulkinnut työaikalain 26 §:n 1 momenttia virheellisesti. Yhtiön mukaan kaksivuorotyössä on mahdollista teettää yötyötä kello 01 jälkeen, jos käsillä on työaikalain 26 §:n 1 momentin 14 kohdassa tarkoitettut syyt: työn tekninen laatu tai muu erityinen syy. Tässä tarkoitettuja tekniset syyt liittyvät tuotteiden kuljetusjärjestelyihin, yrityksen valmistamien elintarvikkeiden suhteellisen lyhyeen myyntiaikaan ja elintarviketeollisuudessa vaadittavaan korkeaan hygieniatasoon. Kuljetukset ovat aikataulutettuja tilaajien tarpeiden perusteella eikä vuorojen siirrot ole mahdollisia. Tuotteiden on siis oltava valmiina sovitusti kuljetusta varten. Yhtiön käyttämän runkokuljetuksen piirissä on myös muita toimittajia, joten kuljetusjärjestelyjen muuttaminen aiheuttaisi huomattavia ongelmia ja mahdollisesti asiakassuhteiden menetyksiä. Erityisesti tuorelihan kohdalla on lähes mahdotonta puuttua kuljetusjärjestelyihin ja niiden aikataulutukseen, koska tuotteen toimitusrytmi on 48 tuntia. Jos huolto- ja vastaavat toimet aloitettaisiin vasta klo 06 samaan aikaan kuin aamuvuoro ja ne päättyisivät kello 08, työnantaja menettäisi laskennallisesti 25 prosenttia vuoron tuottavasta työstä. Elintarviketalalla vaadittavan hygieniatason vuoksi laitteet pestään yöaikaan joka päivä kello 22 – 05 välisenä aikana ja tehtävän hoitaa ulkopuolinen palveluntuottaja. Pesun jälkeen laitteiden on kuivuttava riittävästi ja myös tätä vaihetta on valvottava. Tuotteet on varattava

tuotantolinjoille ennen varsinaisen tuotannon alkamista eikä sen tekemistä voida sijoittaa tehtäväksi ennen kello yhtä yöllä. Yöaikaan testataan myös koko tuotantolinjan toimivuus. Yövuorossa tehtävien henkilötyötuntien määrä on kuitenkin pieni.

Yhtiöllä on ollut hakemuksen mukainen poikkeuslupa useita vuosia. Lupakäytännön muuttuminen yhtäkkiä on kohtuutonta. Muutos on ristiriidassa hyvän hallinnon periaatteen kanssa ja rikkoo luottamuksensuojaa.

Luottamusmiehen lausuma

Yhtiön luottamusmies A on puoltanut työnantajan poikkeuslupahakemusta. Työneuvosto on varannut yhtiön pääluottamusmiehelle tilaisuuden tulla kuulluksi oikaisuvaatimuksen johdosta. Pääluottamusmies B on ilmoittanut puoltavansa työnantajan oikaisuvaatimusta.

Lisäselvitys

Työneuvosto on pyytänyt yhtiöltä muun ohessa oikaisuopyynnössä esitettyä tarkemman kuvauksen työn teknisestä laadusta ja muista erityisistä syistä, joihin oikaisuvaatimus perustetaan.

Yhtiö on kertonut, että työntekijät kokoonpaneavat laitteistot, jotka ovat pesua ja desinfiointia varten osittain purettu illan / yön aikana, jotta kello 06 työhön tulevat työntekijät voivat aloittaa tehokkaan työnteon. Lisäksi työntekijät tarkastavat, että yöllä suoritettujen laitteiston pesun laatu on riittävällä tasolla korkean hygienian laitoksen tarpeita varten. Työntekijät ottavat mikrobiologiset näytteet, jolla varmistetaan pesutuloksen taso. Näytteet lähetetään laboratorioon analysoitaviksi. Lisäksi tehdään aistinvaraisia havaintoja, jotka kirjataan puhtaustarkkailulomakkeeseen. Nämä tehtävät on suoritettava ennen tuotannon aloitusta, kun laitteiden pinnat ovat vielä pesun jälkeen koskemattomia. Edellä kerrotun mukainen näytteiden otto aloitetaan pääsääntöisesti kello 04 alkaen. Varsinaisen kunnossapitohenkilöstön työt ajoittuvat pääosin kello 05–06 väliselle ajalle.

Tällöin varmistetaan, että koneet lähtevät ongelmitta käyntiin ja jos ongelmia ilmenee, korjataan ne. Mainittuna aikana voidaan suorittaa myös iltavuorossa havaittujen ongelmien korjausta. Työn tekniseen laatuun vaikuttaa ratkaisevasti yön aikana tehty koneiden pesu, jolla taataan riittävän korkea hygieniataso elintarviketuotannon vaatimuksiin. Tämä varmistetaan vielä erikseen otettavilla mikrobiologisilla näytteillä, jotka analysoidaan laboratoriossa. Pesua varten koneet on purettava ja sitten taas koottava ennen tuotannon aloittamista. Kysymys on luvanvaraisesta, korkean hygieniatason laitoksesta, jossa elintarvikkeiden tuotanto edellyttää lukuisten eri seikkojen tarkistamista elintarviketurvallisuuden vaatimusten täyttämiseksi.

Yhtiön pääluottamusmiehelle on varattu tilaisuus lausua yllä mainitusta lisäselvityksestä mutta hän ei ole siitä lausunut.

TYÖNEUVOSTON PÄÄTÖS

Oikaisuvaatimus hyväksytään ja Lounais-Suomen aluehallintoviraston vastuualueen 16.1.2019 antama päätös LSAVI/8160/04.07.00/2018 kumotaan.

X Oy:lle myönnetään lupa teettää C:n toimipisteessä työtä kello 04 – 06 välisenä aikana tuotantoa valmisteleivassa työssä:

- kahdeksalla jalostetehtaan/massanvalmistuksen työntekijällä,
- yhdeksällä viipaloinnin/pakkaamon työntekijällä,
- 10 valintapakatun lihan työntekijällä ja
- viidellä lähettämön työntekijällä.

Tämä lupa on voimassa 31.12.2019 saakka.

Siltä osin kuin on kysymys kunnossapidon tehtävistä, työneuvosto toteaa aluehallintoviraston tavoin, että siihen ei tarvita poikkeuslupaa työaikalain 26 §:n 1 momentin 7 kohdan perusteella.

Päätöksen perustelut

Työaikalain (605/1996) 26 §:n 1 momentin 14 kohdan (1003/2014) mukaan yötyötä saadaan teettää aluehallintoviraston luvalla ja sen määräämillä ehdoilla työssä, jossa työn tekninen laatu tai muut erityiset syyt sitä vaativat. Lainkohdan perustelut ovat niukat. Niissä todetaan kuitenkin, että säännöksellä pyritään estämään yötyökiellosta aiheutuvat kohtuuttomat vaikeudet yllättävissä tilanteissa (HE 34/1996, s. 59). Vastaavan sisältöinen säännös oli jo vuoden 1946 työaikalain 13 §:n 1 momentin 7 kohdassa (1351/88). Sen perusteluissa on todettu edellä kuvattua vastaavasti, että lupamenettelyn avulla työelämän toisinaan yllättävät tilanteet voidaan tarkoituksenmukaisesti selvittää ilman, että yötyön rajoituksista aiheutuu kohtuuttomia vaikeuksia (HE 193/88, s. 25).

Kaksivuorotyössä yötyötä on mahdollista teettää työaikalain 26 §:n 1 momentin 3 kohdan perusteella ”enintään kello 1:een saakka”. Työneuvosto on aiemmassa käytännössään katsonut, että yötyön teettämisen mahdollisuuksia ei voida laajentaa kaksivuorotyössä työaikalain 26 §:n 1 momentin 14 kohdan perusteella. Näin ollen työneuvosto ei sallinut kaksivuorotyössä olevien vuoromestareiden yötyötä kello 01:n jälkeen. Heidän työvuoronsa olisi alkanut kello 23 ja päättynyt kello 07. Samoin asiassa 10/2018 katsottiin, että lihanjalostamon kaksivuorotyöhön ei voitu myöntää yötyölupaa kello 01:n jälkeen. Työvuoro olisi alkanut kello 22 ja päättynyt kello 06. Päätöksestä valitettiin työtuomioistuimeen, joka katsoi, että työaikalain 26 §:n 1 momentin 14 kohdan perusteella on mahdollista myöntää poikkeuslupa myös kaksivuorotyössä kello 01 jälkeen teetettävään yötyöhön. Työtuomioistuin ei kuitenkaan itse myöntänyt lupaa vaan palautti asian käsittelyn aluehallintovirastoon (V 5/18).

Työneuvosto on siis aiemmassa käytännössään katsonut, että työaikalain 26 §:n 1 momentin 14 kohdassa tarkoitetut edellytykset ovat ylimääräisiä ja työaikalain 26 §:n 1 momentin 1 - 13 kohdista erillisiä yötyön teettämisperusteita. Tämän työneuvoston käytännön mukaan kaksivuorotyössä ei siis olisi mahdollista järjestää työtä niin, että vuoro jatkuisi kello 01:n jälkeen. Kuten yllä tuli esille, päätyi työtuomioistuin vastakkaiselle kannalle asiassa dnro 10/2018 tehdyn valituksen johdosta.

Nyt käsillä oleva tapaus ei ole täysin rinnasteinen työneuvoston käsittelemän asian dnro 10/2018 kanssa. Oikaisuvaatimuksen kohteena olevassa tapauksessa yöaikana tehdään työtä ennen aamuvuoron alkua kello 04 – 06 välisenä aikana. Erona aiemmin käsiteltyyn saman alan työtä koskeneeseen oikaisuvaatimukseen on siis se, että työvuoroa ei jatku kello 01:n jälkeen vaan yötyö on sijoitettu välittömästi ennen työvuoron alkua.

Yhtiö on perustellut oikaisuvaatimustaan tarpeella teettää valmistelevia töitä (muun muassa laitteiden kokoonpano pesun ja desinfioinnin jälkeen sekä tuotteiden varaaminen linjastoille) kello 04 – 06 välisenä aikana ennen kuin muiden työntekijöiden säännöllinen työ alkaa. Asiassa saadun selvityksen mukaan sekä työn tekninen laatu että erityisesti hygieniatasoa koskevat erityiset syyt edellyttävät työn tekemistä yöaikaan ennen aamuvuoron alkua. Kuten yllä tuli ilmi, on lainsäätäjät tavoitellut työaikalain 26 §:n 1 momentin 14 kohdalla yötyörajoituksista aiheutuvien kohtuuttomien vaikeuksien estämistä. Työneuvosto katsoo, että työaikalain 26 §:n 1 momentin 14 kohdassa tarkoitetut syyt yötyön teettämiseksi täyttyvät ja näin ollen myöntää luvan.

Työneuvoston hyväksyessä oikaisuvaatimuksen ei ole tarpeen ottaa kantaa siinä esitettyihin muihin kysymyksiin.

Nähtävänä pito

Tämä päätös on pidettävä työpaikalla työntekijöiden nähtävillä.

Sovelletut lainkohdat

Työaikalain (605/1996) 26 §:n 1 momentin 3 ja 14 kohta (1003/2014).

Päätös on yksimielinen ja se perustuu puheenjohtaja Ahtelan sekä jäsenten Douglas, Hjelt, Leppänen ja Rautio mielipiteeseen.